

OIKEUSMINISTERIÖ

Viite: Oikeusministeriön kirje 16.7.2003
OM 38/41/2002

24.09.03
al 38, 41, 2002
OMO 30:00/2002
Jaru

Asia: Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnan
lausunto oikeudenkäynnin julkisuutta hallintolainkäytössä
koskevaan työryhmän mietintöön.

Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnan muutoksenhakulautakuntana käsittelemät hallintolainkäyttöasiat liittyvät hallintoviranomaisessa käsiteltyihin asiaryhmiin, joissa niiden julkistamisella nimenomaan on erittäin merkittävä asema yleisen tiedonsaannin kannalta. Näin ollen myös valituslautakunnalle toimitetut ja sen laatimat asiakirjat ovat luonteeltaan sen tyyppisiä, ettei tiedonsaantia niistä ole pääsääntöisesti syytä rajoittaa.

Hallintolainkäytön julkisuutta tarkastelleen työryhmän tavoite mahdollisimman laajasta julkisuudesta hallintolainkäyttöasioissa sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki) soveltaminen lähtökohtaisesti soveltuu erityisesti Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakuntaan. Teollisoikeuksien syntyemisessä ja voimaansaattamisessa sekä rekisterien pidossa hallintoviranomaisen tekemillä päätöksillä on nimenomaan tarkoitus taata jokaiselle tieto voimassaolevista yksinoikeuksista. Näitä asioita hallintolainkäytössä käsiteltäessä esiintyy siten harvoin asiakirjatietoja, jotka olisivat salassa pidettäviä sen jälkeen kun asiakirjat ovat tulleet hallinnossa julkiseksi julkisuuslain tai erityislakien mukaan (esim. patenttilaki, hyödyllisyysmallioikeuslaki, mallioikeuslaki, laki yksinoikeudesta

integroidun piirin piirimalliin). Jo näiden hallinto-asioiden luonteen perusteella valituslautakunnankin lainkäyttöasioiden käsittelyssä ovat vastaavat julkisuus-säännökset siten tarkoituksenmukaisia.

Tarkasteltaessa työryhmän mietinnössä esitettyjä ehdotuksia yksityiskohtaisemmin Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnan näkökulmasta, voidaan mietinnön luvussa 3 sekä liitteen 1 luonnoksen 3-4 §:ien diaaritiedoista esitetyn ehdotuksen, jonka mukaan tietojen julkisuuteen, salassapitoon ja luovuttamiseen sovelletaan julkisuuslakia, katsoa soveltuvan valituslautakunnan diaaritietojen julkisuuden toteuttamiseen. Käsiteltävien asioiden luonteesta johtuen ehdotukseen otetuilla erityissäännöksillä julkisuuslain soveltamisen ohella ei liene käytännön merkitystä valituslautakunnan toiminnassa.

Edellä esitetyt näkökannat soveltuvat myös työryhmän mietinnössä esitettyihin ehdotuksiin oikeudenkäyntiin liittyvien asiakirjojen julkisuuteen, asianosaisen oikeuteen saada tietoja asiakirjasta sekä päätösten julkisuuteen.

Mietinnön 4. luvussa on käsitelty suullisen käsittelyn julkisuutta. Patentti- ja rekisterihallituksen valitusasioiden käsittelystä annetun lain mukaan valituslautakunnassa voidaan toimittaa suullinen käsittely. Kun oikeudenkäynnin julkisuudesta annettua lakia ei sovelleta muutoksenhakulautakuntaan, on työryhmän esittämän luonnoksen mukaisilla suullisen käsittelyn julkisuutta koskevilla säännöksillä (8-10 §) selventävä vaikutus valituslautakunnan menettelyyn.

Mietinnön 5. luvussa on selvitetty hallintolainkäyttöasioissa annetuissa julkisuusratkaisuissa sovellettavaa menettelyä ja muutoksenhakua. Työryhmän ehdottama julkisuutta koskevien ratkaisujen jakaminen hallinto- ja lainkäyttöratkaisuihin sekä hallintolainkäyttöelimien näissä ratkaisuissa käytettäväksi esitetty kokoonpano tuntuu oikeansuuntaiselta, tarkoituksenmukaiselta ja joustavalta Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnan näkökulmasta asioiden laadun, henkilöstön

lukumäärän ja rakenteen sekä päätöksenteosta aiheutuvan työmäärän huomioon ottaen.

Työryhmä on pohtinut eri menettelyvaihtoehtoja tilanteessa, jolloin hallintolainkäyttöelimelle osoitettu valituskirjelmä tai muun asiakirja on hallintoviranomaisen hallussa oikaisumenettelyn, kuulemisen tai muun välitoimen aikana (luonnoksen 11 §). Kun Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunta antaa Patentti- ja rekisterihallituksen valitusasioiden käsittelystä annetun asetuksen 3 §:ssä mainitun lausunnon ratkaisemassaan asiassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle, olisiko valituslautakunnan hallussa olevasta valituskirjelmästä tai muusta asiakirjasta annettavassa julkisuusratkaisussa noudatettavasta menettelystä otettava erikseen maininta vai voidaanko nyt esitettyjen vaihtoehtojen katsoa kattavan myös muutoksenhakulautakunnan hallussa olevat asiakirjat lausunnon antamisen aikana.

Työryhmän ehdotukset muutoksenhakutiestä muutoksenhakulautakunnan oikaisupäätöksistä sekä hallintolainkäyttöasian järjestyksessä tehdyistä päätöksistä julkisuusasioissa (luonnoksen 14 ja 15 §) vaikuttavat tarkoituksenmukaisilta ja sovelialilta.

Kaiken kaikkiaan työryhmän esitys oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintolainkäytössä soveltuu Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnan näkökulmasta sen toimintaan tarkoituksenmukaisesti, joustavasti ja erityispiirteet huomioiden.

Johtaja

Oscar Wilder

Toimistopäällikkö

Sirkku Seppälä